

Vrijzinnige Gemeente Zierikzee

Goede Vrijdag
7 april 2023

Het lijdensverhaal volgens Lukas

(vertaling Alex van Heusden)

Voorganger: Franck Ploum

Organist: Pieter Eerland

Koster: Jan Mosselman

Muziek vooraf – zeer verstillend

Adagio in Es-gr.t. BWV 590, J.S. Bach (1685-1750)

Stilte

Welkom en opening

Komt Gij ons nog bevrijden

t. Jan van Opbergen - m. O hoofd vol bloed... (J.S. Bach)

*Gedenken wij de strijders,
nu hier, dan daar, altijd,
verlossers en bevrijders
uit mensonwaardigheid,
die steeds opnieuw verraden,
verbannen, weggehoond,
de wereld willen dragen
en dienen ongekroond.*

- 22:1 Het feest der ongedesemde broden
dat Pascha wordt genoemd,
kwam naderbij.
- 2 De hogepriesters en de Schriftgeleerden zochten
naar een mogelijkheid om hem uit de weg te ruimen -
zij vreesden het volk.
- 3 En Satan kwam in Judas, die Iskariot wordt genoemd,
een uit het getal van de twaalf.
- 4 En hij ging en overlegde met de hogepriesters
en de hoofdbewakers van het Heilige
hoe hij hem zou overleveren aan hen.
- 5 Zij waren verheugd en werden het eens
dat zij hem zilver zouden geven.
- 6 Hij stemde toe en zocht een gunstig ogenblik
waarop hij, zonder menigte in de buurt,
hem kon overleveren, aan hen.
- 7 En de dag der ongedesemde broden kwam
waarop het pascha moest worden geslacht.

- 8 Hij zond Petrus en Johannes uit en sprak:
Gaat om voor ons het pascha te bereiden
dat wij het eten.
- 9 Zij zeiden tot hem:
Waar wil je dat wij het toebereiden?
- 10 Hij sprak tot hen:
Zie, je komt de stad binnen
en daar komt een mens je tegemoet die een kruik water draagt.
Volgt hem het huis in dat hij binnengaat;
- 11 zeg dan tegen de heer van dat huis:
'De meester vraagt u:
"Waar is de gastenkamer
waar ik met mijn leerlingen
het pascha eten zal?"'
- 12 Dan zal hij jullie een bovenzaal laten zien
die groot is en goed ingericht -
daar zult gij het toebereiden.
- 13 Zij gingen en bevonden het zoals hij hen gezegd had;
en zij bereidden het pascha.
- 14 En het uur geschiedde
dat hij aan tafel ging en de gezondenen met hem.
- 15 Hij sprak tot hen:
Hoe vurig heb ik verlangd met u dit pascha te eten
voordat ik lijden zal.
- 16 Ik zeg u: niet meer zal ik het eten
totdat het vervuld wordt in het koninkrijk van God.
- 17 Hij nam een beker aan,
sprak het dankgebed en zei:
Neemt deze beker en deelt hem met elkaar.
- 18 Ik zeg u,
van nu af zal ik de vruchten van de wijnstok niet meer drinken
totdat het koninkrijk van God gekomen is.
- 19 Hij nam brood,
sprak het dankgebed, brak het en gaf het hun en zei:
Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt,
doet dit ter gedachtenis aan mij.

- 20 Zo nam hij ook de beker
die na de maaltijd gedronken wordt, zeggend:
Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed
dat voor u vergoten wordt.
- 21 En toch, de hand die mij zal overleveren,
zie, is hier aan tafel, met mij.
- 22 De mensenzoon gaat de weg die hij gaan moet,
en toch o wee die mens door wie hij wordt overgeleverd.
- 23 En zij begonnen elkaar te vragen
wie van hen het was die dat zou doen.

Komt Gij ons nog bevrijden

*Gedenken wij met name
de mens uit Nazareth,
die om zijn stellingname
terzijde werd gezet
en door een vriend verraden,
daar Hij te ver wou gaan,
de minsten tot genade,
de armsten op doen staan.*

- 39 Hij verliet de stad (na de maaltijd)
en ging, zijn gewoonte getrouw, naar de Berg van de Olijven
en zijn leerlingen volgden hem.
- 40 Toen hij bij de plaats gekomen was,
sprak hij tot hen:
Bid - dat je niet bezwijkt aan de beproeving.
- 41 Toen ging hij van hen weg, een steenworp ver ongeveer,
viel op zijn knieën en bad:
42 Vader, als jij het wilt,
neem deze beker van mij weg -
maar niet mijn wil geschiede, maar die van jou...
- 43 Een engel uit de hemel verscheen hem
en sterkte hem.

- 44 Hij raakte in doodsangst, en bad nog heviger.
En het geschiedde:
zijn zweet werd als druppels bloed die neervielen op de aarde.
- 45 Hij stond op uit zijn gebed,
hij ging naar zijn leerlingen,
hij vond hen in slaap, van verdriet.
- 46 Hij sprak tot hen:
Waarom slapen jullie?
Sta op en bid - dat je niet bezwijkt aan de beproeving.
- 47 Terwijl hij nog sprak, zie, een menigte
en die Judas heette, een van de twaalf, ging voor hen uit.
Hij liep op Jezus toe om hem te kussen.
- 48 Maar Jezus sprak tot hem:
Judas, lever jij de zoon der mensen over met een kus?
- 49 Die om hem heen waren
zagen wat er gebeuren ging.
Ze zeiden:
Heer, zullen wij toeslaan met het zwaard?
- 50 En een van hen sloeg naar de knecht van de hogepriester
en hieuw hem zijn rechteroor af.
- 51 Maar Jezus antwoordde en sprak:
Tot hier, niet verder.
En hij raakte zijn oor aan en genas hem.
- 52 Toen sprak Jezus tot hen die op hem af gekomen waren,
de hogepriesters, de hoofdbewakers van het Heilige, de oudsten:
Als tegen een rover zijn jullie uitgetrokken
met zwaarden en stokken.
- 53 Dag na dag was ik met jullie in het Heilige,
toen heb je geen hand naar me uitgestoken.
Maar nu is het jullie uur en de volmacht van de duisternis.
- 54 Zij grepen hem en voerden hem weg,
Zij voerden hem naar het huis van de hogepriester.

Komt Gij ons nog bevrijden

*Gevangen als een rover
na laster en verraad
zo staat Hij tegenover
de machten van het kwaad.
En wat Hem ook mag deren,
met wat voor felle pijn,
Hij zal zich niet verweren
doch louter vrede zijn.*

- Petrus volgde, op grote afstand.
- 55 Ze hadden een vuur ontstoken op de binnenplaats
en zaten nu bij elkaar.
En Petrus zat tussen hen in.
- 56 Een jonge slavin zag hem daar zitten in het licht.
Zij keek hem dringend aan en sprak:
Deze hier was ook bij hem.
- 57 Maar hij loochende het en sprak:
Vrouw, ik ken hem niet.
- 58 Korte tijd later ziet een ander hem en zegt:
Jij bent ook een van die.
Petrus zegt:
Mens, dat ben ik niet.
- 59 Ongeveer één uur later was er weer iemand
die met stelligheid beweerde:
Ja zeker, hij was ook bij hem,
trouwens, hij is ook een Galileeër.
- 60 Petrus sprak:
Mens, ik weet niet waar je over praat.
En op hetzelfde ogenblik, terwijl hij nog sprak,
kraaide een haan.
- 61 En de heer keerde zich om
en keek Petrus aan.

En Petrus herinnerde zich het grote woord
dat de heer hem gezegd had:

Voordat de haan zal kraaien vandaag
heb jij mij driemaal verloochend.

62 En hij ging naar buiten
en weende bitter.

Kort ingetogen orgelspel

Solemn Voluntary, Calep Simper (1856-1942)

63 De mannen die hem bewaakten,
gaven hem spot en slaag.

64 Ze blinddoekten hem, sloegen hem
en vroegen hem dan:

Zeg eens, profeet, wie heeft je geslagen?

65 En nog vele andere beledigingen voegden ze hem toe.

66 Toen het dag geworden was,
kwam de raad van oudsten van het volk bijeen:
hogepriesters en Schriftgeleerden.

En zij voerden hem naar de plaats van hun rechtspraak
67 en zeiden:

Als jij de Messias bent,
zeg het ons dan.

Hij sprak tot hen:

En als ik het zeg,
68 geloven jullie het niet;
en als ik jullie vragen stel,
geef je geen antwoord.

69 Maar van nu af zal de mensenzoon gezeten zijn
aan de rechterhand van God en van zijn macht.

70 Toen zeiden allen:
Jij bent dus de zoon van God?

Maar hij sprak tot hen:
Jullie zeggen dat ik het ben.

71 Ze zeiden:
Wat hebben wij nog getuigen nodig?
Wij hebben het toch zelf gehoord, uit zijn eigen mond.

Komt Gij ons nog bevrijden

*Ofschoon door overheden
verworpen en veracht,
wordt Hij als vorst beleden
en zo voorgoed herdacht.
Waar leugens triomferen
en hoogmoed ons kleineert,
zal Hij ons waarheid leren
die als een vriend regeert.*

- 23:1 Toen stonden zij op, heel die menigte,
en voerden hem tot voor Pilatus.
- 2 Zij begonnen hem aan te klagen en zeiden:
Wij hebben bevonden
dat deze hier ons volk misleidt,
dat hij verbiedt belasting te betalen aan de keizer
en dat hij zegt van zichzelf
de messiaanse koning te zijn.
- 3 Pilatus vroeg hem:
Jij bent de koning van de Joden?
Hij antwoordde hem en sprak:
Dat zeg jij.
- 4 Pilatus sprak tot de hogepriesters en de menigten:
Ik vind geen enkele schuld in deze mens.
- 5 Maar zij drongen aan:
Door wat hij leert, zet hij het volk tot opstand aan,
in heel Judea,
van Galilea waar hij begonnen is, tot hier toe.
- 6 Toen Pilatus dat hoorde,
vraagde hij of die mens een Galileeër was.
- 7 En toen hij begreep
dat hij uit het machtsgebied van Herodes kwam,
stuurde hij hem door naar Herodes
die ook, in die dagen, in het heilige Jeruzalem was.
- 8 Herodes was heel vergenoegd toen hij Jezus zag.
Al heel lang wilde hij hem zien
omdat hij over hem gehoord had –

- hij hoopte te zien dat door hem een teken zou geschieden.
- 9 Met omhaal van woorden ondervroeg hij hem,
maar hij gaf hem geen enkel antwoord.
- 10 De hogepriesters en de Schriftgeleerden stonden erbij
en hielden niet op hem te beschuldigen.
- 11 Herodes, met zijn manschappen, hoonde en bespote hem;
dan stuurt hij hem, met een hel gekleurde mantel aan,
naar Pilatus terug.
- 12 En die dag werden Herodes en Pilatus vrienden;
voordien waren ze elkaar vijandig gezind.
- 13 Pilatus riep de hogepriesters, de overheden en het volk bijeen,
14 hij sprak tot hen:
Jullie hebben deze mens bij mij gebracht
als iemand die het volk opruit;
maar zie, ik heb hem ondervraagd, in jullie bijzijn,
en ik heb in deze mens niets gevonden
waarop die beschuldigingen zouden kunnen slaan;
15 en Herodes ook niet
want die heeft hem naar ons teruggestuurd.
Hij heeft dus niets gedaan
waarop de doodstraf staat.
- 16 Daarom zal ik hem geselen en dan vrijlaten.
- 18 Toen schreeuwden zij, heel die menigte:
Weg met hem, laat ons Bar Abbas vrij.
- 19 Die zat in de gevangenis wegens oproer in de stad
en wegens moord.
- 20 Opnieuw riep Pilatus hen toe
dat hij Jezus vrij wilde laten.
- 21 Maar zij riepen daartegen in:
Kruisig, kruisig hem.
- 22 Voor de derde keer sprak hij tot hen:
Maar wat heeft hij dan voor kwaad gedaan?
Ik heb niets in hem gevonden
waarop de doodstraf staat.
Daarom zal ik hem geselen
en dan vrijlaten.

- 23 Maar met grote stemmen bleven zij eisen
dat hij gekruisigd zou worden.
En hun geschreeuw won het pleit:
- 24 Pilatus besliste
dat wat zij eisten geschieden zou.
- 25 Die in de gevangenis zat wegens oproer en moord,
liet hij vrij, zoals zij hadden geëist,
maar Jezus leverde hij over aan hun wil.

Komt Gij ons nog bevrijden

*Hij moet een kruis gaan dragen
doorheen Jeruzalem.*

*Wie zijn in onze dagen
nog bondgenoot van Hem?*

*Die zinloos moeten lijden
op aanklacht zonder grond,
zij zijn in alle tijden
het volk van zijn verbond.*

- 26 Zij voerden hem weg
en zij grepen Simon, een Cyrener,
die van de akker kwam;
en zij legden het kruis op hem
dat hij het dragen zou, achter Jezus aan.
- 27 Een grote volksmenigte volgde hem:
vrouwen die hem beweenden, met groot misbaar.
- 28 Naar hen keerde Jezus zich om
en hij sprak:

Dochters van Jeruzalem,
ween niet om mij,
maar ween om jezelf en om je kinderen.

- 29 Want zie, er zullen dagen komen
dat gezegd wordt:

- ‘Gelukkig de onvruchtbaren
en zij wier schoot niet gebaar heeft
en de borst die niet heeft gezoogd.’
- 30 Dan zullen zij beginnen te ‘zeggen tegen de bergen:
“Val op ons neer” –
en tot de heuvels:
“Bedeck ons” –
- 31 want als ze zo doen met hout dat groen is,
wat zal dan geschieden met hout dat dor is?
- 32 Nog anderen werden weggevoerd, misdadigers, twee,
om samen met hem te worden omgebracht.
- 33 En toen zij gekomen waren bij de plaats die Schedel heet,
kruisigden zij hem daar,
en ook die misdadigers,
de ene rechts, de andere links van hem.
- 34 En Jezus sprak:
Vader, vergeef het hun
want zij weten niet wat zij doen.

Kort ingetogen orgelspel

Adagio in Es-gr.t., Calep Simper (1856-1942)

*‘En zij verdeelden zijn kleren
en wierpen daarover het lot.’*

- 35 Het volk stond daar, en moest het aanzien.
Maar de overheden dreven de spot met hem en zeiden:
Anderen heeft hij gered,
laat hij nu zichzelf dan redden,
als hij de Messias is van God, de uitverkorene.
- 36 Ook kwamen de soldaten op hem toe, met zure wijn,
en hoonden hem
- 37 en zeiden:
Als jij de koning van de Joden bent,
red dan jezelf.
- 38 Boven zijn hoofd stond geschreven:
‘Dit is de koning der Joden’.

- 39 Een van de misdadigers die daar hingen, lasterde hem en zei:
Jij bent toch de Messias?
Red dan jezelf en ons.
- 40 Maar de ander ging tegen hem in, op straffende toon, en sprak:
Jij vreest zelfs God niet
terwijl je toch als hij veroordeeld bent?
- 41 En wij terecht, wij krijgen ons verdiende loon.
Maar hij heeft niets verkeerd gedaan.
- 42 En hij sprak:
Jezus, gedenk mij
als je in je koninkrijk gekomen bent.
- 43 Hij sprak tot hem:
Amen, ik zeg jou,
vandaag nog
zul jij met mij zijn
in het paradijs.
- 44 Het was al het zesde uur ongeveer
en het geschiedde:
duisternis over heel de aarde
tot aan het negende uur.
- 45 De zon werd verduisterd.
De voorhang in het heiligdom scheurde middendoor.
- 46 Jezus riep met grote stem en sprak:
Vader, 'in jouw handen beveel ik mijn geest'.
En dit zeggende gaf hij de geest.

Langere stilte

- 49 'Al zijn bekenden stonden op grote afstand',
ook de vrouwen die hem vanuit Galilea waren gevolgd,
en zagen toe.
- 50 En zie, een man, Jozef genaamd, lid van de Hoge Raad,
een goed en rechtvaardig man
- 51 - hij had met hun raadsbesluit en daden niet ingestemd -
hij kwam uit Arimatea, een stad van de Joden,
met verlangen zag hij uit naar Gods koninkrijk.
- 52 Hij ging naar Pilatus en vroeg het lichaam van Jezus.
- 53 Hij haalde het naar beneden,
wikkelde het in lijnwaad
en legde het in een graf
dat in de rots was uitgehouwen
en waarin nog nooit iemand gelegen had.

Komt Gij ons nog bevrijden

*De aarde lag in duister,
het werd een lange nacht.
Ontdaan van alle glorie,
heeft hij zijn werk volbracht.
Hij schreeuwde onverstaanbaar
en werd een dode mens.
Zijn weg leek onbegaanbaar,
een al te dure wens.*

*Daarna is hij begraven,
in stilte, woordeloos.
Gebracht tot in de haven,
de grond waarvoor hij koos,
temidden van de zaden,
die wachten diep en stil,
op kiemkracht en op daden,
op God die leven wil.*

- 54 Het was de dag der Voorbereiding,
de sabbat lichtte al aan.
- 55 De vrouwen die met hem uit Galilea gekomen waren,
volgden hem
en zagen de groeve
en hoe zijn lichaam werd neergelegd.
- 56 Zij keerden terug
en bereidden geurige zalven en mirre.

Komt Gij ons nog bevrijden

*Komt Gij ons nog bevrijden
uit marteling en pijn?*

*Zal ooit dit zinloos lijden
voorgoed ten einde zijn?*

*Doet Gij het kind herleven
dat hier geen kans meer had,
zult Gij het zelf omgeven,
een nieuw en veilig pad?*

*Zult Gij ons nog bereiken?
Zal droom ooit waarheid zijn?
En zullen wij dan blijken
als U in staat te zijn
tot zoveel medelijden,
dat liefde waarheid wordt?
Verhaast in ons die tijden,
uw arm zij niet te kort.*

*Zal ooit? Het kan niet blijven
zoals het nu nog gaat,
dat wij elkaar doen lijden,
tot delen niet in staat.*

*Zult Gij het ons nog leren:
elkaar tot naasten zijn?*

*Zult Gij ons lijden keren
tot slechts geboortepijn?*

Op de sabbat rustten zij, volgens de opdracht.

- 24:1 Maar op de eerste der zeven dagen,
het was nog vroeg in de morgen,
kwamen zij bij het graf -
zij droegen de geurige zalven die zij hadden bereid.
- 2 Zij vonden de steen weggerold van de groeve.
- 3 Zij gingen naar binnen
en vonden niet het lichaam van de heer, van Jezus.
- 4 En het geschiedde,
in hun radeloosheid daarover,
zie, twee mannen stonden voor hen,
in blinkend wit kleed.
- 5 Ze waren diep geschokt
en bogen hun aangezicht naar de aarde.
Zij zeiden tot haar:
Waarom zoekt gij de levende bij de doden?
- 6 Hij is niet hier, hij is opgewekt.
Gedenk hoe hij tot u sprak
toen hij nog in Galilea was,
toen hij over de mensenzoon gezegd heeft:
'Het moet dat deze wordt overgeleverd
in de handen van zondige mensen
en dat hij wordt gekruisigd
en zal opstaan op de derde dag.'
- 8 En zij werden zijn woorden indachtig.

Afsluitend orgelspel

Fuga in e-kl.t. BWV 555, J.S. Bach (1685-1759)

In stilte gaan we naar huis.

